

TARTALOM

ALBERTFALVA TÖRTÉNETE	9
A település története a templom építéséig	9
Albertfalva története a templomépítés után	12
AZ EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETE	15
A templomépítés előtt	15
A templomépítés története	18
Tervezés	19
A telek	19
Az épület	20
Az építkezés	21
Miért Szent Mihály a titulus	22
Az építkezés	22
A templomszentelés története	23
A templomépítés után	24
Az 1969-es átépítés története	32
Az 1987–1991-es felújítás története	34
A TEMPLOM BELÜLRŐL	36
A főhajó	36
A főoltár története	36
A Szent Mihály szobor története	
Búza Barna szobrászművész elbeszélése	40
A nagy ablak története	41
A Mária-oltár története	42
A Jézus Szíve-oltár története	44
Az üvegablakok története	45
A keresztút története	46

A keresztelőkápolna története	47
A kórus	49
Az orgona története	50
A templomfűtés története	52
Az áldoztatórács története	55
A missziós kereszt története	55
A szentségtartó története	56
Az örökmécs története	56
Kapcsolódó helyiségek	56
A sekrestye	56
A raktár	57
A torony története	58
A harangok története	59
Az oratórium (felső hittanterem)	60
Az alsó hittanterem	60
SÉTA A TEMPLOM KÖRÜL	62
KÖZREMŰKÖDŐ SZEMÉLYEK	64
Mahunka Imre története	64
A Koppi család története	65
A Lechner család története	67
Művészek és mecénások templomunkért	69
Bicskei Karle István	69
Bischoff Béla	70
Búza Barna	70
Füredi Richárd	71
Gergely Ferenc	71
Johann Hugo	71
Irsy László	71
Kinál Sándor	72
Kontuly Béláné Fuchs Hajnalka	72
Kismarty Lechner Jenő	72
Mahunka Imre	72
Ohmann Béla	72
Palka József	73
Séd Terézia	73

Sugár Gyula szobrász	73
Szöllőssy Imre	73
Ungváry Sándor	74
Albertfalvi kötődésű papok	74
Orbán György	74
Katona Farkas	74
Haid Árpád	75
Halász Endre és Ervin	75
Rauch László	76
Dr. Verbényi István	76
Dr. Füzes Ádám	77
Fejes Csaba	77
Dr. Kada Lajos	78
Dr. Németh László	79
Főpásztorok	79
Pápák (uralkodási dátumok)	79
Püspökök	79
Albertfalva papjai, szerzetesek, szerzetesnők	80
Plébánosok	80
Káplánok	80
Kisegítők	81
Egyéb funkciók	81
Világi kisegítők, áldoztatók	83
IRODALOMJEGYZÉK	84
KÉPMELLÉKLET	87
Képek a templomról	89
A templom színes üveglakai	102
A templomban található keresztút	106

A Szent Mihály szobor története

Búza Barna szobrászművész elbeszélése

1950 tavaszán a székesfehérvári püspökségről hívtak egy megbeszélésre, de nem a püspökségre, hanem a székesegyházhoz tartozó plébániára invitáltak. Természetesen időben megjelentem, ahol közölték velem, szeretnék, ha pályáznék a templom Szent Mihály szobrának elkészítésére. Rajtam kívül két ismert szobrász is pályázott, akik kitűnő referenciákkal rendelkeztek. (A pályázati feltételekről nincs tudomásunk.)

A pályázatot megnyertem. Otthon a műteremben elkészítettem a szobor harmadlagos tervét gipszből. Akkor már ellenőrzés alatt tartott az államhatalom, mert azt gondolták rólam, hogy a „klerikális reakció markában vergődöm”. Gondosan ügyeltek arra, hogy minden egyházi jellegű mű készítését megakadályozzák. A szobor akkor még nem rendelkezett szárnyakkal, mégis gyanússá vált a megfigyelők számára. Azt firtatták, hogy a megrendelés honnan jött. Ezt még kivédtem azzal, hogy „fentről”. Ők a pártközpontra gondoltak, és időlegesen megnyugodtak. (Abban az időben a „fentről jött” utasítás általában a magasabb párt régiókat jelentette, aminek részleteit nem mindig volt okos megismerni.)

Lassan a szárnyakat is el kellett készíteni, ami a megfigyelők számára újra gondot jelentett, és persze nekem is. Kénytelen voltam kitalálni, hogy a szobor a nemsokára megrendezendő szovjet repülőnapra készül, az első, híres szovjet pilóta emlékére. Eleinte elfogadták, utána azonban faggatni kezdtek, hogyan hívják a híres pilótát. Hirtelen Ikarosz története jutott eszembe, ezért Ikarovicsnak neveztem. A megfigyelők megnyugodtak, és egy ideig békén hagytak. Miután kialakult a mű „piszkozata”, gyorsan nekiláttam a szobor kifaragásának hársfából. A padláson repült a forgács, és néhány nap alatt elkészültem. Most már csak azon kellett igyekeznem, hogy minél előbb elszállítsam a műhelyből Albertfalvára. Egy kora reggel, egy barátom autójának tetőcsomagtartóján, becsomagolva szállítottuk el a szobrot Doroszlai atyáékhoz. Ott egy fiatal pap vette át,

és hamarosan felkerült a szobor a helyére. (A dátum alapján a fiatal pap Berényi atya lehetett.)

Elterjedt az a történet, hogy a miniszoknya a fa hibája miatt alakult ki. Ez tévedés. Egy Mátyás király korabeli apród ruháját mintáztam meg, és szándékosan tettem, hogy szép lábakat is faraghassak. Mögötte összefogva látható a hosszú köpeny.

Doroszlai atya prédikációit nagyon szerettem, többször elmentem Albertfalvára ezeket a beszédeket meghallgatni. (Búza Barna református vallású volt.)

A nagy ablak története

A felszenteléskor a nagy üvegablak helyén csak átlátszó üveg volt, a színes üvegfestmény csak a háború befejezése utáni évben (1946-ban) készült el, és azóta templomunk egyik ékessége. Kontuly Béláné Fuchs Hajnalka ismert üvegfestő tervező (kevésbé valószínű, más forrás szerint Kontuly Elek főiskolai tanár) művészi tervei alapján Palka József aranykoszorús üvegfestő remekelte. A bal alsó részén a következő olvasható: „Készült az 1938. évi eucharisztikus világkongresszus emlékére az 1946 nehéz esztendejében”. A jobb alsó részen olvasható: „A gondviselő Isten dicsőségére felajánlotta Kinál Sándor és családja.”

Az egész képet a csúcsban lévő Oltáriszentség uralja és ragyogja be sugaraival. Az alatta lévő részt két zöldruhás angyal választja ketté zöld és rózsaszín szárnyakkal. A felső kép közepén, fehérben, Pacelli bíboros látható, amint a Hősök terén tartott ünnepi mise után áldást ad. Jól felismerhető a háttérben a millenniumi emlékmű sziluettje. Pacelli bíboros nagyon kedves volt nekünk magyaroknak, mert e kongresszusi „szereplés” után alig egy évvel XII. Pius néven pápává választották.

Alul, bal oldalon az emmauszi jelenet látható. Érdekessége, hogy az asztal mellett ülő alakok közül az Úr a bal kezét emeli áldásra. A jobb oldali képen az utolsó vacsora elevenedik meg. Érdekesség, hogy az Úr Jézus úgy áldoztatja meg az apostolokat, ahogyan ma áldozunk.

Az üvegfestmény színhatása ma is elsőrendű, a személyek megformálása is tökéletes, az egyes alakok szinte élnek. Néhány ablakrész az évtizedek során megsérült, illetve kiesett. 2012-ben került felújításra.

A Mária-oltár története

A Mária-oltárt a templom felszentelésekor dr. Potyondi Imre püspöki helynök úr konszekrálta. A Mária-oltár fölött található kép történelmi nevezetességű. Ez a kép 1938-ban az Eucharisztikus Világkongresszus Hősök terén tartott ünnepi szentmiséjén díszítette a főoltárt. A kép a Magyarok Nagyasszonyát ábrázolja karjában a kis Jézussal. Mindkét személy feje körül ezüst glória látható. A Szűzanya fején a Magyar Szent Korona, kezében a jogar. A kis Jézus tartja az országalmát. Körben a latin szöveg: *Patrona Hungariae, ora pro nobis!* Magyar megfelelője az oltár alsó részén a vörös márvány feliraton olvasható: *Magyarok Nagyasszonya, könyörögj érettünk!* A két arckép festett, a többi részlet textilanyag. A kép 2,3 méter magas, Ungváry Sándor műtermében készült, akinek tervei alapján épült az 1938-as Eucharisztikus Kongresszus tribünje és az annak oltárát borító kárpit dekoráció. A főoltár építésére Lechner Jenő professzor úr kapott megbízást, a képet ő ajándékozta templomunknak. A kép háttérét alkotó kék textíliát ferences nővérek készítették. Sajnos a templom – tetőszerkezetének hibája miatt – sokszor beázott, és ez nagy kárt tett a képben. Ezért 1987-ben a Kocsis házaspár segítségével felújították. „A kőszegi posztógyárban készült az alappoztó, amelyet külön gyártottak le az iparművészről részére. A Szűzanya alakot felvarrta, és így lett az egész apró szegekkel felerősítve farostlemezzre. Ezt a fajta lemezt használtuk záróelemként is. 20000 Ft volt. A hívek kérés nélkül 13000 Ft-ot adtak össze.” (Historia Domus) A művészről Vashegyiné Süle Erzsébet volt.

Ungváry Sándor (1883–1951) festő, Székely Bertalan majd Hollósy Simon tanítványa. Sok templomban készített művészi alkotásokat, templomunk üveglakai is az ő kartonjai, tervei alapján születtek.

Az oltár háttére fából készült, közepén az angyalokkal díszített köríves tabernákulum. Az oltár alapja piszkei vörös márvány. Ma liturgiai szerepe szinte egyáltalán nincsen, pedig valamikor az ötvenes-hatvanas években még volt. Akkoriban hét közben reggelente három mise volt a főoltárnál (fél hét, hét óra, fél nyolc) este (1951-től) pedig egy. Volt olyan idő, amikor több mint négy atya működött (teljes jogkörrel, államilag korlátozva, esetleg eltiltva) Albertfalván. Ilyenkor volt olyan pap, aki a mellékoltárnál mondta el napi szentmiséjét. (Esti szentmise még 1951 után sem volt minden nap, néha rózsafüzér, litánia, keresztút vagy egyéb ájtatosság volt este.)

A mellékoltárnál mondott szentmiséknek más oka is volt. A kommunista hatalom mélyen beleszólt egyházunk életébe. Voltak olyan papok, akik egyáltalán nem misézhetek, és voltak, akiket csak a mellékoltároknál engedtek misézni. A történelmi kortól függően a pap háttal, latinul misézett, és a hívekkel semmilyen kapcsolatban nem lehetett. Csak a ministránsnak volt kapcsolata a misézővel, a válaszokkal és a liturgikus szolgálattal (csöngetni lehetett). A pap a hívek felé csak néhány „Dominus vobiscum” erejéig fordulhatott. A pap áldozása után (a Szent Vér magához vétele után) azonnal a purifikáció következett: a kehely megtisztítása borral és az összezárt ujjak lemosása borral és vízzel a kehelybe, majd a kehely szárazra törlése a kehelykendővel. A hívek nem áldozhattak, a ministráns sem. Áldást adni lehetett, ez volt tulajdonképpen az egyetlen kapcsolat a hívekkel. Ezt is csak azért, mert az áldás akkor még nem a szentmise végén volt, hiszen utána következett (szintén háttal) az „utolsó evangélium”.

Egyszer-kétszer előfordult, hogy olyan atya is misézett, akit mindentől eltiltottak. Ilyenkor a templomot teljesen bezártuk (a főbejárat fa ajtaját is), nehogy kiderüljön az eset. Érdekes, hogy ekkor is mindig a Mária-oltárnál volt a szentmise, bár lehetett volna a főoltárnál is.

A Magyarok Nagyasszonya oltárkép,
amely 1938-ban a Hősök terén a főoltárt díszítette
az Eucharisztikus Kongresszus ünnepi szentmiséjén